

I. Genel Değerlendirme

Küresel ticaret politikalarında yaşanan belirsizlikler, piyasalarda oynaklığı artırırken portföy yatırımları olumsuz etkilenmiştir. Küresel ekonomi politikaları belirsizlik endeksi pandemi dönemindeki zirvesinin üzerine çıkmıştır. Jeopolitik gelişmeler ile birlikte ABD doları gelişmiş ülke para birimleri karşısında zayıflarken gelişmiş ülkelerin uzun vadeli tahvil faiz oranları yükselmiştir. Küresel risklere bağlı olarak gelişmekte olan ülkelerin kredi temerrüt takası primleri yükselmiş ve portföy yatırımlarından çıkış gözlenmiştir.

Ticari kredi büyümesi yataya yakın seyir izlerken, mart ayından itibaren büyüme kompozisyonu Türk lirası (TL) lehine gelişmiştir. Sıkı para politikası duruşu ve destekleyici makroihtiyati çerçeve ile ticari krediler büyüme sınırlarıyla uyumlu hareket etmektedir. Yabancı para (YP) ticari kredi büyüme sınırının yüzde 0,5'e indirilmesi, istisnaların kapsamının daraltılması ve mart ayında döviz piyasalarında artan oynaklık YP ticari kredi büyümesini yavaşlatırken, TL ticari kredi büyümesi bir miktar canlanmıştır. Diğer yandan, kredi büyüme sınırından istisna tutulan alanlarda büyüme hızı daha yüksek gerçekleşmektedir. Ticari kredi faizlerinin mevcut seviyesi, finansal koşullardaki sıkılığın sürdüğüne ve ticari kredilerdeki büyümenin ılımlı seyrini koruyacağına işaret etmektedir.

Bireysel kredi büyümesinde bireysel kredi kartı (BKK) ve ihtiyaç kredisi belirleyici olmaya devam ederken, bireysel kredi büyümesi 2025 yılında bir miktar hız kaybetmiştir. Bireysel kredi büyümesinde gözlenen yavaşlamada, sıkı para politikası duruşunun etkili olduğu değerlendirilmektedir. BKK büyümesindeki ivme kaybı öne çıkarken, ihtiyaç kredisi büyümesi kredili mevduat hesabı (KMH) kullanımının etkisiyle daha yatay seyretmiştir. KMH hariç ihtiyaç kredileri ise uygulanan aylık yüzde iki büyüme sınırının altında kalmaya devam etmektedir. Öte yandan, 2024 yılı başından bu yana konut fiyatlarının reel olarak düşmesi, birikmiş konut talebi ve konut kredi faizlerinde gözlenen gerileme, konut kredisinde yıllık büyümenin bir miktar artmasında etkili olmuştur.

Finansal koşullardaki sıkılaşmanın aktif kalitesi üzerindeki olumsuz etkisi sınırlı düzeydedir. Bankacılık sektörü tahsili gecikmiş alacak (TGA) oranındaki ılımlı yükseliş trendi devam etmektedir. Bireysel kredi TGA oranı, ihtiyaç kredisi ve BKK alt segmentlerinde artarken firma kredisi TGA oranı KOBİ kredileri kaynaklı bir miktar yükselmiştir. BKK borçları ile ihtiyaç kredilerine yönelik olarak 2024 yılının son çeyreğinde devreye alınan yapılandırma imkânı bireysel kredi aktif kalitesi görünümündeki bozulmayı kısmen yavaşlatmakla birlikte, ilgili kredilerde risk artışı devam etmektedir. Bankaların krediler ve TGA'lar için bulundurdıkları karşılıklar yüksek seviyede kalmaya devam ederken, bu karşılıklar kredi riskindeki artışın banka bilançolarına yönelik olumsuz etkisini sınırlandırmaktadır.

Reel sektörün finansal borçluluğundaki gerileme devam ederken, borçluluk emsal ülke ortalamasının belirgin altındadır. Mart ayına kadar güçlü seyreden YP kredi büyümesi ile TL varlık tercihi reel sektörün YP açık pozisyonunu artırmıştı. Sonraki dönemde büyüme kısıtının daha sınırlayıcı hale getirilmesi ve YP varlık talebinin artması sonrasında YP pozisyon açığındaki artış durmuştur. Ayrıca, YP açık pozisyonun arttığı dönemde döviz geliri olan firmaların YP kredi içindeki payının yükselmesi açık pozisyon kaynaklı riskleri bir miktar sınırlamıştır. Reel sektörün yurt dışından temin ettiği YP borçlarda yenileme oranları yüzde 140 seviyesinin üzerindeki yüksek seviyesini korumaktadır.

Hanehalkı borcunun milli gelire oranında belirgin düşük seviye korunurken, finansal varlık kompozisyonunda TL cinsi varlıkların ağırlığı artmıştır. Hanehalkı borç kompozisyonunda BKK ve KMH bakiyesinin payı yükselmiştir. Kişi başı borç ve gelire oranla borçluluk, KMH kullanımındaki artışa bağlı olarak ihtiyaç kredilerinde yükselirken, BKK'da gerilemiştir. Sıkı finansal koşulların yanı sıra bireysel kredilerde ortalama vadenin kısalması, borç/gelir uyumsuzluğu yaşayan bireylerin kredi riskinde artışa neden olmaktadır. Kısa vadeli ve teminatsız bireysel kredi segmentlerinde büyümenin devam etmesi bu kredilere yönelik riskleri canlı tutmaktadır. Hanehalkının finansal varlık kompozisyonunda TL cinsi varlıkların ağırlığı artarken, YP mevduat ile kur korumalı mevduat (KKM) ürünlerinin payı azalmaktadır. Ayrıca, varlık kompozisyonunda menkul kıymet yatırım fonu ve bireysel emeklilik fonları gibi alternatif finansal araçların payı artmaya devam etmektedir.

Bankaların TL ve YP likidite tamponlarındaki güçlü görünüm devam etmektedir. Likidite karşılama oranı (LKO) ve kredi mevduat (KM) oranı gibi likidite göstergelerindeki olumlu görünüm korunmaktadır. Mart ayından itibaren finansal sistemdeki fazla TL likidite özellikle yurt dışı yerleşiklerin TL pozisyonlarını azaltmaları nedeniyle hızla gerileyerek TL likidite açığına dönüşmüştür. Nisan ayının ilk yarısına kadar olan dönemde ise yurt içi yerleşiklerin YP varlık talebi, bankaların likit YP varlık miktarını artırmıştır. Mart ve nisan aylarında TCMB tarafından atılan sıkılaştırma adımları TL tercihini desteklemiştir. Gerçek ve tüzel kişi TL mevduat payları son dönemdeki finansal dalgalanmalardan etkilenmekle birlikte yüksek seviyelerini korumaktadır.

Küresel belirsizliklerdeki artışa rağmen, Türk bankalarının yurt dışından temin ettiği YP finansman artmaya devam etmektedir. Küresel belirsizliklerdeki artış, dış borçlanma maliyetleri için bir risk unsuru olmakla birlikte bankaların yurt dışı finansman koşullarına olumsuz etkisi sınırlı kalmıştır. Nisan ve mayıs aylarında vadeleri gelen sendikasyon kredileri yüksek oranlarda yenilenirken, bu kredilerin maliyetlerinde gerileme gözlenmiştir. Bankaların toplam dış borç yenileme oranları yüksek seviyelerde yatay seyretmektedir. Önümüzdeki dönemde uzun vadeli yurt dışı borçlanma maliyetlerinde küresel faktörlerin belirleyici olacağı değerlendirilmektedir.

Son dönemde finansal piyasalarda yaşanan gelişmelerin ve fonlama maliyetindeki artışın banka bilançolarına etkisinin yönetilebilir düzeyde olduğu değerlendirilmektedir. Banka bilançolarında itfa edilmiş maliyet ile izlenen TL menkul kıymet portföyünün yüksek olması sayesinde, TL tahvil faizlerindeki yükselişin bilançolara yansımaları sınırlı düzeydedir. Kredi ve menkul kıymet vadelerinin kısalması da faiz şoklarının banka bilançolarına etkisini azaltmaktadır. Bu çerçevede, bankaların olası faiz şoklarına karşı düzenleme sınırlarıyla uyumlu bir risk görünümüne ve bilanço yapısına sahip oldukları değerlendirilmektedir.

Bankaların kârlılığında toparlanma eğilimi gözlemlenmektedir. 2024 Aralık 2025 Mart döneminde yapılan faiz indirimleri net faiz marjını olumlu etkilerken TL mevduat için tesis edilen zorunlu karşılıklara ödenen faiz/telafi oranının artırılması ve YP mevduat için tesis edilmesi gereken TL cinsinden zorunlu karşılık oranının azaltılması gibi adımlar da net faiz gelirini desteklemiştir. Bu gelişmelerin mart ve nisan aylarında yapılan faiz artışlarının kârlılık üzerindeki olumsuz etkisini dengeleyeceği değerlendirilmektedir. Ayrıca, bankacılık ücret, komisyon ve hizmet gelirlerindeki güçlü seyir de banka kârlılıklarını desteklemeye devam etmektedir. Diğer yandan, krediler için ayrılan karşılık giderlerindeki artış kârlılıktaki iyileşmeyi sınırlandırmaktadır.

Bankacılık sektörünün sermaye yeterliliğinin yasal sınırların üzerinde ve uzun dönem ortalamasına yakın seyretmesi, sektörün dayanaklılığına işaret etmektedir. Bankaların yurt dışına ihraç edilen sermaye benzeri borçlanma araçları ve kredi risk ağırlıklarının Basel standartlarıyla uyumlu seviyelere getirilmesi sermaye oranlarını desteklemiştir. Bankaların yasal sınırın üzerinde sermaye tamponu bulundurmaya devam etmelerine ek olarak ihtiyati olarak ayırdıkları yüksek serbest karşılıklar, kısa ve orta vadede gerçekleşebilecek olası şokları karşılama kapasitelerini artırmaktadır.